

E. U. de Enfermaría (Ourense)

Grao en Enfermaría

Materias			
Curso 3			
Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
O51G140V01301	Enfermaría clínica III	1c	6
O51G140V01302	Enfermaría materno-infantil	1c	9
O51G140V01303	Prácticas clínicas II	1c	15
O51G140V01304	Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos	2c	6
O51G140V01305	Enfermaría en saúde mental	2c	6
O51G140V01306	Prácticas clínicas III	2c	18

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermaría clínica III				
Materia	Enfermaría clínica III			
Código	O51G140V01301			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Ourense)			
Coordinador/a	Fernández Conde, Ana			
Profesorado	Fernández Conde, Ana López Barros, Gloria			
Correo-e	malofe@yahoo.es			
Web				
Descrición xeral	Abordaxe desde unha prespectiva enfermeira das alteracións de saúde en diferentes situacións, capacitando ás/os futuros/as enfermeiras/ no manexo do Proceso Enfermeiro.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B7	Saber comprender, sen prexuizos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respeto as suas opinións, creenzas e valores, además de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espíritu emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de planificar e prestar coidados nas principais enfermidades sistémicas.	A2 A3 A4	B8	C28 C29 C30 C31 C32	D1 D2 D3 D4 D5 D7 D10
Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermaría e as actividades derivadas deles, nas patoloxías estudadas.	A2 A4	B7 B8	C28 C31 C32	D2 D5 D6 D8 D9 D10 D11
Saber aplicar os coidados necesarios para a atención á persoa paciete crítico.	A1 A2 A3	B7	C28 C29 C31 C32 C33	D1 D4 D5 D7
Saber aplicar os procesos de Enfermaría de urxencias e emerxencias.	A2 A3 A5	B7 B8	C28 C31 C32 C33	D2 D5 D9

Contidos

Tema	
O/a paciente con alteracións na eliminación urinaria.	Incontinencia e retención urinaria Infeccións urinarias Urolitiase Alteracións da próstata Alteracións da uretra e do pene Síndromes renais e glomerulonefrite Insuficiencia renal Tumores das vías urinarias Valoración das probas de función renal Hidronefrose HTA Orientación diagnóstica no enfermo renal Diálese Transplante renal
O/a paciente con alteracións na regulación endocrina.	Alteracións da hipófise e do hipotálmo Alteracións tiroideas Alteracións paratiroideas Alteracións suprarrenales Diabetes Obesidade Hiperlipidemias Alteracións do metabolismo do ácido úrico
Enfermaría de urxencias e emerxencias.	Concepto e diferenzas de Urxencias, Emerxencias e Catástrofes. Urxencias estrahospitalarias. A cadea asistencial. Transporte sanitario. Funcións de enfermaría no transporte sanitario. Estrutura e dinámica básica dun Servizo de Urxencias. Valoración e clasificación dos pacientes nun Servizo de Urxencias. Soporte Vital Básico e Avanzado. Cadea de supervivencia. Algoritmos de actuación.
Atención á persoa paciente crítico.	Unidade de vixiancia intensiva. Estrutura e dinámica básicas. Competencias de enfermaría. Bioética na área de críticos. Monitorización e coidados hemodinámicos. Monitorización e coidados respiratorios. Monitorización e coidados neurolóxicos. Fármacos de uso frecuente na área de críticos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	34	0	34
Titoría en grupo	2	0	2

Estudo de casos/análises de situacións	0	22.5	22.5
Seminario	12.5	40	52.5
Probas de resposta curta	4	35	39

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Sesións expositivas As clases teóricas serán de tipo participativo para favorecer a discusión e a comprensión do tema tratado. Exporanse contidos da materia empregando programas de presentacións. Farase lectura de documentos científicos de interese e/ou casos clínicos.
Titoría en grupo	O alumnado contará co asesoramento e orientación do profesor para o desenvolvemento das actividades da materia. Faranse con entrevistas personalizadas (previa cita) ou mediante correo electrónico. É importante que o profesor dispoña dunha ficha do alumno con datos actualizados e dirección de correo (prazo de entrega ata o 4 de Outubro 2017) Recoméndase subila á plataforma FAITIC.
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Seminario	Actividades levadas a cabo de maneira explicativa e práctica sobre un tema concreto da materia que permite complementala de maneira máis profunda. Participación e implicación do alumno para demostrar as súas habilidades técnicas. Traballos individuais e grupais. Asistencia obrigatoria ao 90% dos seminarios

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Apoiar un pequeno número de estudantes para estimular o coñecemento e hábitos positivos dos alumnos que favorezan o traballo en grupo e a súa formación.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Estudo de casos/análises de situacións	Valorarase a resolución de casos prácticos e análises de situacións, expostos nos seminarios.	10	A3 A5		C29 C30	D1 D2 D3 D4 D7
Seminario	Avaliación continua da participación, habilidades e destrezas do alumnado nas prácticas realizadas nos seminarios ao longo do cuadrimestre. Asistencia obrigatoria polo menos ao 90% do total das horas. De non tela a avaliación realizarase como na modalidade non presencial. Avaliación con proba de resposta curta na modalidade presencial, proba de resposta longa na modalidade non presencial. Na modalidade non presencial a cualificación calcularase facendo media entre a nota da proba de pregunta curta e a proba de pregunta longa. Nota de corte 5 sobre 10. Realizarase o día asignado no calendario oficial de exames. Para a nota final é imprescindible aprobar cada unha das partes. A data do exame na primeira edición será o 21 de decembro de 2017.	30	A1 A2 A3 A4	B7 B8	C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D11
Probas de resposta curta	Exame con preguntas de resposta curta. Pode haber varias opcións de exame (con distintas preguntas pero co mesmo grao de dificultade). Nota de corte 5 sobre 10. Realizarase o día asignado no calendario oficial de exames. Para a nota final é imprescindible aprobar cada unha das partes. A data do exame na primeira edición será o 21 de decembro de 2017.	60	A1		C28 C29 C30	D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para aprobar a materia será imprescindible aprobar cada parte por separado.

Para recuperar calquera das partes farase en 2ª edición, cun exame escrito das mesmas características que o da 1ª edición. A data do exame na 2ª edición será o 25 de xuño do 2018.

Nota de corte 5 sobre 10

EVALUACION DA MODALIDADE NON PRESENCIAL DOS SEMINARIOS: Poderanse acoller a esta modalidade os alumnos que non poidan asistir aos mesmos, e solicíteno por escrito antes do 04/10/2017, e debidamente xustificado.
Deberán realizar:

- Proba de resposta curta igual que na modalidade presencial. Nota de corte 5 sobre 10.
- Proba de resposta longa, de desenvolvemento. Nota de corte 5 sobre 10, (fará media coa nota da proba de resposta curta).
- Traballo de investigación sobre un tema relacionado coa la materia impartida nos seminarios a concretar coa profesora encargada da asignatura, presentación por escrito. Nota de corte 5 sobre 10.

Para aprobar, será necesario superar o tres partes: proba de resposta curta, proba de resposta longa e memoria. Nota de corte 5 sobre 10.

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA: Proba de resposta curta sobre toda a materia impartida, tanto nas sesións maxistrais como nos seminarios. Nota de corte 5 sobre 1.

A data do exame de fin de carreira será o 10 de outubro do 2017.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

NANDA International, **NANDA International. Diagnósticos enfermeros. Definiciones y clasificación. 2015-2017**, 1, ELSEVIER, 2015

Sue Moorhead, PhD, RN, Marion Johnson, PhD, RN, Meridean L. Maas, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC) :Medición de Resultados en Salud**, 5ª, ELSEVIER, 2013

Gloria M. Bulechek, PhD, RN, FAAN, Howard K. Butcher, PhD, RN, PMHCNS-BC, Joanne M. Dochterman and C, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 6ª, ELSEVIER, 2013

CUIDEN,

PUBMED,

NNNconsult,

INDEX DE ENFERMERÍA,

REVISTA ENFERMERÍA CLÍNICA,

ENFERMERÍA GLOBAL,

CIBER REVISTA,

ENFERMERÍA INTENSIVA,

CULTURA DE CUIDADOS,

http://www.enfermeriadeurgencias.com/,

http://www.semicyuc.org/,

Bibliografía Complementaria

Swearinger, **Manual de Enfermería Médico-quirúrgica**, 6ª, ELSEVIER, 2008

Harrison, **Principios de Medicina Interna**, 18ª, McGraw Hill, 2012

Farreras, **Principios de Medicina Interna**, 17, ELSEVIER, 2012

Brunner & Suddarth, **Enfermería médico-quirúrgica**, 12ª, Lippincott Williams & Wilkins, 2016

Esperanza Rayón, **Manual de Enfermería Médico- Quirúrgica: Patrones funcionales: cognitivo-percept**, 1ª, SÍNTESIS, 2002

SHEEHY, **Manual de Urgencia de Enfermería**, 6ª, ELSEVIER, 2006

Jiménez Murillo, L. / Montero Pérez, F.J., **Medicina de urgencias y emergencias**, 4ª, ELSEVIER, 2009

Terry, **Enfermería de cuidados intensivos**, 1ª, MANUAL MODERNO, 2012

Gómez Ferrero, O [et al.], **Manual de enfermería en cuidados intensivos : enfermería de cuidados médico-quirúrgicos.**, 2, MONSA PRAYMA, 2011

DIALNET,

METAS DE ENFERMERÍA,

NURE INVESTIGACIÓN,

ROL DE ENFERMERÍA,

http://seeiuc.org/,

http://www.cuidados-intensivos-sedar.es/,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/O51G140V01306
Prácticas clínicas IV/O51G140V01405
Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermaría/O51G140V01107
Enfermaría clínica I/O51G140V01204
Enfermaría clínica II/O51G140V01205
Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201
Prácticas clínicas I/O51G140V01208

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermaría materno-infantil				
Materia	Enfermaría materno-infantil			
Código	O51G140V01302			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Ourense)			
Coordinador/a	Pérez Rodríguez, Raquel			
Profesorado	Pérez Rodríguez, Raquel			
Correo-e	raquel.perez.rodriguez@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia abordarase todo o proceso vital da muller así como a idade pediátrica, profundizando nos coidados de enfermería necesarios nestas dúas etapas da vida, en relación a: medidas preventivas, educación para a saúde, técnicas e procedementos, etc.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B7	Saber comprender, sen prexuizos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respeto as suas opinións, creenzas e valores, ademáis de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocuidado, apoiando o mantemento de conductas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacióne éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
C34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo e no climaterio e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os coidados necesarios en cada etapa.
C35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
C36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
C37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
C38	Aplicar as técnicas que integran o coidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus coidadores.

C39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento.
C40	Ser capaz de proporcionar educación para a saúde aos pais ou coidadores primarios.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espíritu emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de planificar coidados de enfermería nas distintas etapas da vida da muller, dentro do contexto familiar e comunitario, para lograr un estado de saúde óptimo ou recuperar a saúde, baseándose a toma de decisións, en datos obxectivos, feitos científicos e evidencias clínicas.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B5 B7 B8 B9 B10 B11 B12	C34	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Saber describir os cambios que acontecen no organismo durante a xestación, parto e puerperio.	A1 A2 A3 A4 A5	B12	C35	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Saber describir, as intervencións e actividades axeitadas a prevención e tratamento dos problemas de saúde, na infancia e na adolescencia, e planificar os coidados garantindo o dereito a dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión, do neno e a súa familia.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B7 B8 B9 B10 B11 B12	C36 C37 C38 C39 C40	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Contidos

Tema	
Reprodución humana	Anatomía e fisioloxía do aparello reprodutor feminino e masculino Sexualidade humana Infeccións de transmisión sexual (ITS)
Control da natalidade	Planificación familiar
Xestación. Xestación de alto risco	Fecundación e desenvolvemento fetal Xestación, normal e de alto risco
Problemas de saúde na xestante	Control de saúde na xestación patolóxica
Parto e puerperio. Coidado prenatal	Parto normal, de urxencia. Puerperio Coidados inmediatos de enfermería a/o recén nada/o

Problemas de saúde reprodutiva	Alteracións da saúde a nivel xinecolóxico Etapa do climaterio na muller
Características da muller nas diferentes etapas do ciclo vital	Control de saúde da muller nas diferentes etapas da vida
Introdución a enfermería pediátrica	Coidados, técnicas e procedementos de enfermaría máis frecuentes en pediatría
Recén nada/o san. Desenvolvemento e crecemento	Recén nada/o san Alimentación e nutrición, desde o nacemento até a adolescencia Vacinación na infancia e na adolescencia
Recén nada/o hospitalizada/o	Hospitalización na idade pediátrica Programa de atención integral pediátrica durante a hospitalización
Recén nada/o de alto risco	Recén nada/o patolóxica/o
Problemas de saúde durante a etapa pediátrica	Alteracións da saúde máis frecuentes en pediatría Coidados de enfermaría pediátricos en situacións especiais Prevención e actuación de enfermaría en situacións de urxencia/emerxencia na idade pediátrica Maltrato infantil

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	50	62	112
Titoría en grupo	2	0	2
Seminario	24	45	69
Probas de tipo test	2	40	42

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado, dos contidos da materia obxecto de estudo.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado, para o asesoramento/desenvolvemento de actividades e contidos da materia, no proceso de aprendizaxe.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre cada tema específico: presentación e manexo do material correspondente, práctica de técnicas e procedementos relacionados en cada caso, etc que permiten afondar e/ou complementar os contidos da parte teórica da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado, para o asesoramento/desenvolvemento de actividades e contidos da materia, no proceso de aprendizaxe.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Seminario	1º Avaliación continua dos seminarios. Esta avaliación farase ao longo do cuadrimestre no que se imparte a materia, mediante a observación das habilidades e destrezas mostradas pola/o alumna/o durante os seminarios, así coma a súa participación nos temas expostos na aula. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Será preciso superar esta parte de seminarios, para poder superar a materia. Esta avaliación suporá o 20% da puntuación total. A asistencia aos seminarios é obrigatoria, no mínimo o 90% do total das horas asignadas, caso contrario, a/o alumna/o, pasará a ser avaliada/o según os criterios establecidos para a "modalidade non presencial. 2º Traballo en materia de violencia de xénero. O alumnado deberá realizar este traballo en grupo, según os criterios que se indiquen ao inicio do curso oportunamente. A exposición e defensa do mesmo, será na aula, nas datas previamente marcadas. Avaliarase individualmente, a cada un dos participantes do grupo de traballo. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Este avaliación, suporá un 20% da puntuación total. Para poder superar esta parte de seminarios, é preciso ter superadas tanto a avaliación continua coma a exposición e defensa do traballo; o que suporá no total o 40% da cualificación global da materia.	40	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B4 B5 B7 B8 B9 B10 B11 B12	C34 C35 C36 C37 C38 C39 C40	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Probas de tipo test	Constará dunha proba tipo test, de 60 preguntas, con 4 opcións de resposta cada, sendo só unha delas certa. Dita proba, farase na aula e data marcada no calendario académico. A fórmula que se utilizará para obter a puntuación neste apartado será: (A-E), acertos (A) - erros (E). A cualificación para ser apto neste apartado, será de 5 ou máis puntos sobre 10. Esta proba supón o 60% da puntuación total da materia; sendo preciso superar esta parte, para poder superar a materia.	60			C34 C35 C36 C37 C38 C39 C40	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modalidade non presencial de seminarios.A esta modalidade, poderase acoller o alumnado que con causa debidamente xustificada, non lle sexa posible asistir ao 90% do total de horas asignadas para os seminarios, para o cal deberán ao inicio do cuadrimestre en que se imparta a materia (na 1ª semana), comunicar a profesora responsable da mesma, mediante solicitude por escrito, do paso a "modalidade non presencial", indicando cal é a causa (debidamente xustificada), que impide a súa asistencia aos mesmos. No caso daquelas/es alumnas/os que por diferentes motivos, aínda asistindo a algún seminario, non cheguen a acadar a asistencia establecida do 90%, pasarán igualmente a esta "modalidade non presencial".
***A avaliación da modalidade non presencial*.** 1º A/o alumna/o, deberá realizar unha proba práctica na aula, en relación aos contidos impartidos durante os seminarios da materia. Dita proba realizarase na data marcada no calendario académico, para a 1ª edición. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Esta avaliación suporá o 20% da puntuación total. 2º A/o alumna/o deberá realizar un traballo individual/en grupo, en materia de "violencia de xénero", según os criterios que se indiquen oportunamente. Dito traballo será exposto e defendido na aula, nas datas previamente marcadas. Avaliarase individualmente a cada alumna/o, caso de que o traballo sexa feito en grupo. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Esta avaliación suporá o 20% da puntuación total. Será preciso superar estas dúas probas de avaliación para poder superar a parte de seminarios; e que supón un 40% da puntuación global da materia.

2ª edición.A/o alumna/o deberá, no caso de non ter superada a avaliación continua (modo presencial) ou o proba práctica (modo non presencial), facer un exame práctico en relación aos contidos impartidos da materia. Dita proba farase na data marcada no calendario académico, para a 2ª edición. No caso de non ter feito ou superado o traballo marcado, a/o alumna/o deberá facelo seguindo os mesmos criterios establecidos previamente para o mesmo. De non ter superada a proba tipo test, a/o alumna/o deberá novamente facela (cumprindo con os mesmos criterios establecidos para a 1ª edición), na data marcada no calendario académico para esta 2ª edición.Será preciso ter superadas tanto as 2 partes de seminarios (exame práctico e traballo), como a proba tipo test, para poder superar a materia (ao igual que na 1ª edición).
Convocatoria de Fin de carreira. Toda/o alumna/o que non teña superada a materia en anteriores convocatorias, poderá presentarse a convocatoria de fin de carreira, na que prevalecerán os mesmos criterios indicados para a 2ª edición ordinaria. **Outros comentarios. Utilizarase a plataforma Faitic, da Universidade de Vigo, para manter**

comunicación académica-docente, co alumnado (temario, anuncios, cualificacións, etc) para o cal será necesario, que ao inicio do cuadrimestre no que se imparte a materia, o alumnado revise individualmente, se está dado de alta na plataforma, para así poder utilizar este servizo.
Será preciso entregar a ficha da/o alumna/o para a materia, entre a 1ª-2ª semana do inicio do cuadrimestre.
As datas oficiais de exame marcadas para esta materia nas edicións correspondentes, poderanse consultar nesta propia guía (indícanse a seguir), na páxina web da Escola, así como no taboleiro de información para o alumnado do centro.
Datas de exames desta materia1ª edición ordinaria: 16.01.2018.- As 10h a proba tipo test, na aula Magna.- As 12h, proba práctica, na aula taller2ª edición ordinaria (xullo): 28.06.2018.- As 10h a proba tipo test, na aula Magna.- As 12h, proba práctica, na aula tallerFin de carreira: 5.10.2017.- As 10h a proba tipo test, na aula Magna.- As 12h, proba práctica, na aula taller

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Torrens RS, Mtnez C, **Enfermería de la mujer**, 2ª, DAE-Paradigma, 2012
Aguilar, M.J, **Tratado de enfermería infantil: cuidados pediátricos**, 2ª, Elsevier, 2012

Bibliografía Complementaria

Perry SE, Cashion K, Lowdermilk DL, **Maternidad y salud de la mujer**, 9ª, Elsevier, 2008
Towle, M.A., **Asistencia de enfermería materno-neonatal**, 1ª, Pearson, 2010
Mtnez MR, Ruiz MD, Glez P, **Enfermería del niño y adolescente I**, 1ª, DAE - Paradigma, 2009
Mtnez MR, Ruiz MD, Glez P, **Enfermería del niño y adolescente II**, 2ª, DAE-Paradigma, 2009

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/O51G140V01306

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica III/O51G140V01301
Prácticas clínicas II/O51G140V01303

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101
Enfermaría comunitaria I/O51G140V01104
Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105
Fundamentos de enfermaría/O51G140V01107
Enfermaría clínica I/O51G140V01204
Enfermaría clínica II/O51G140V01205
Enfermaría comunitaria II/O51G140V01206
Ética e lexislación/O51G140V01202
Farmacoloxía e dietética/O51G140V01203
Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas II				
Materia	Prácticas clínicas II			
Código	O51G140V01303			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	15	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Ourense)			
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros Fariñas Valiña, Natalia			
Profesorado	Fariñas Valiña, Natalia Fernández Varela, María Milagros			
Correo-e	nfarval@gmail.com mfervar3@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	Prácticas clínicas tuteladas, realizadas en Unidades de hospitalización			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos los medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuizos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respeto as suas opinións, creenzas e valores, además de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocuidado, apoiando o mantemento de conductas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacióne éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
B13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estructuran de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demáis persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria

B17	Realizar coidados de enfermería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribuian a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
C19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de salúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
C35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
C36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
C37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
C44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espíritu emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de participar nos coidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha *óptima relación interpersoal que garanta a dignidade e confidencialidade.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B3 B4 B6 B7 B8 B9 B11 B12 B15 B16 B17 B18	C8 C11 C12 C15 C17 C18 C26 C29 C31 C33 C42 C49	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Ser capaz de proporcionar coidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude *empática co paciente e familia aos que garantirá o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B10 B12 B13 B14 B15 B16 B17	C4 C8 C10 C11 C12 C13 C15 C17 C18 C19 C22 C23 C24 C25 C29 C31 C33 C35 C36 C37 C44 C49 C50	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Contidos

Tema	
Rotatorio de prácticas preprofesionales que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermaría á práctica clínica, en centros de atención primaria, centros asistenciais, sociosanitarios, e hospitais.	Coñecemento, execución de procedementos e coidados: -Cateterismo venoso periférico -Sondaje vesical, masculino e feminino -Sondaje rectal e nasogástrico -Aspiración secreciones -Paciente encamado -Obtención de mostras sanguíneas - Preparación e administración de fármacos - Administración de dietas enterales e parenterales - Ostomías coidados - Feridas coidados - Mantoux -Bombas de infusión -Elaboración/mantemento plans de coidados no soporte informático do hospital PROCESO ENFERMEIRO: ser capaz de aplicar o PE (método sistemático e organizado de administrar coidados de enfermaría individualizados) nun caso que seleccionará o alumno/a en a Unidade de prácticas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	3	0	3
Actividades introdutorias	1	0	1
Prácticas clínicas	346	0	346
Informe de prácticas	0	24.5	24.5

Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	0.5	0	0.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	Asesoramento, resolución de problemas, aclarar conceptos, charlas en grupo e individuais.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Prácticas clínicas	Formación en coidados integrais ao paciente baixo supervisión directa do persoal de enfermaría da unidade adxudicada. Observación directa e realización das distintas técnicas de enfermaría

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Asesoramento, resolución de problemas, aclarar conceptos, charlas en grupo e individuais.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Prácticas clínicas	Informe de avaliación emitido pola supervisora da Unidade, co asesoramento das enfermeiras que participaron na docencia. Asistencia obrigatoria 100% d as horas. Nota de corte 5. É imprescindible superar cada parte para obter a porcentaxe da nota.	35	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B18	C4 C8 C10 C11 C12 C13 C15 C17 C18 C19 C22 C29 C31 C33 C35 C36 C37 C42 C44 C49 C50	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Informe de prácticas	Elaboración dun traballo por parte do alumnado que constará de : Elaboración dun traballo por parte do alumnado que constará de 2 partes : 1. Informe sobre as tarefas e procedementos desenvolvidos, observacións realizadas, ... Valoración:10% 2. Elaboración dun caso práctico desenvolvendo o proceso de enfermaría nun paciente da Unidade de prácticas na que realice a súa estancia clínica, estará baseado na taxonomía NANDA, NIC, NOC. Valoración 20%. Consultar a guía do traballo na plataforma Faitic. A presentación será individual. Prazo de entrega: - Informe/ memoria ata o último día de Prácticas. - Caso clínico: 28/10/2017 Cualificación : 30% da materia, onde o 5% corresponderá á Memoria e o 25% ao caso práctico. A non presentación do traballo nas datas establecidas supón a non superación da materia. Nota de corte 5 en cada apartado do traballo. É imprescindible superar cada parte para obter a porcentaxe da nota.	30	A1 A2 A3 A4	B2 B3 B4 B5 B6 B14 B16	C17 C18 C19 C23 C24 C25 C26 C29 C44 C50	D1 D2 D3 D4 D7
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	-Probas teórico-prácticas (oral /escrita) para a avaliación que inclúen procedementos/protocolos, problemas ou técnicas de enfermaría a realizar/resolver. O alumnado deberá dar resposta á actividade exposta, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia. Avaliación: 18 e 19 /01/2018 Nota de corte: 5 sobre 10 É imprescindible superar cada parte para obter a porcentaxe da nota.	35		B1 B3 B6 B17	C17 C18 C31	D2 D4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Imprescindible aprobar cada parte, para superar a materia. A asistencia a prácticas clínicas é obrigatoria, as ausencias serán recuperadas segundo establece a Normativa de Prácticas Clínicas do Centro. As faltas de asistencia NON recuperadas supón a non valoración da rotación, e por tanto, a non superación da materia.

Segunda Edición: As condicións de avaliación serán as mesmas, o alumnado terá que superar a/s parte/s que teña pendentes.
Avaliación: 27/06/2018
Entrega Memoria/Caso clínico: *ata o 15 de xuño de 2018O ALUMNADO QUE NON REALIZARA O ROTATORIO COMPLETO DAS PRACTICAS CLÍNICAS, NON PODERÁ REALIZAR O EXAME DE SIMULACIÓN*

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Nanda International, **NNNConsult**, Elsevier,

NANDA International, **Diagnósticos enfermeros. Definición y clasificación, 2015-2017**, 10ª, Elsevier, 2015

Mccloskey y col., **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 6ª, Elsevier, 2013

Meridean Maas; Marion Johnson; S. Moorhead, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC)**, 5ª, Elsevier, 2013

Perry. Potter, **Guía Mosby De Habilidades Y Procedimientos En Enfermería**, 8ª, Elsevier ESPAÑA, 2016

Index de enfermería (digital),

http://www.isciii.es/investen,

Bibliografía Complementaria

Jhonson y cols, **Interrelaciones NANDA, NIC,NOC**, 3ª, Elsevier, 2012

Enfermería global,

Metas de Enfermería,

Enfermería Clínica,

Nursing,

www.index-f.com,
http://www.gneaupp.org,
Portal Sanitario Fisterra (Atención Primaria en la Red) http://www.fisterra.com/index.asp,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/O51G140V01306
Prácticas clínicas IV/O51G140V01405
Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica III/O51G140V01301

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermaría/O51G140V01107
Enfermaría clínica I/O51G140V01204
Enfermaría clínica II/O51G140V01205
Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201
Prácticas clínicas I/O51G140V01208

Outros comentarios

- Rógase unha permanente atención ás disposicións sobre a materia que, no seu momento, figuren nos taboleiros de anuncios da Escola de Enfermaría e consultar a plataforma *FAITIC a través da cal se fornecerá información para o seguimento e desenvolvemento da materia

- Importante que o documento de asistencia a prácticas /clínicas recolla, tanto a asistencia como as faltas, para a súa posterior recuperación.

- En caso de non poder acudir a practicas/clínicas por motivos xustificados e documentados, o alumnado avisará por correo electrónico ao profesorado da materia con COPIA á supervisora da unidade de rotación

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos				
Materia	Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos			
Código	O51G140V01304			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Ourense)			
Coordinador/a	Cadavid Rodríguez, Amalia			
Profesorado	Cadavid Rodríguez, Amalia Pérez Rodríguez, Raquel			
Correo-e	amalia.cadavid.rodriguez@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia abordarase o coñecemento xeral e específico da Xeriatría e da Xerontoloxía, para proporcionar coidados de enfermaría a/o doente ancián. Estudaranse as teorías do envellecemento, os aspectos clínicos, sociolóxicos, etc, do envellecemento así coma os coidados de enfermaría necesarios para a/o ancián, tanto enferma/o coma san.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos los medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuizos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respeto as suas opinións, creenzas e valores, además de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocuidado, apoiando o mantemento de conductas preventivas e terapéuticas
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estructuran de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demáis persoal das organizacións asistenciais
B18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribuian a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
C41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecemento e a súa repercusión na saúde.
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
C43	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nos anciáns

C52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos enfermos avanzados e terminais
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espíritu emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber aplicar os aspectos xerais do proceso de envellecemento no seu contexto socio-sanitario.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B5 B6 B7 B9 B11 B14 B15 B18	C8 C41 C42 C43 C52	
Realizar coidados, tendo en conta as modificacións morfofuncionais, e psicosociais do envellecemento.			C41 C42 C43 C52	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Contidos

Tema	
O envellecemento: marco conceptual. Aspectos xerais do proceso de envellecemento.	Tema 1.- Conceptos xerais: xerontoloxía, xeriatría. Introdución á xeriatría. O medicamento xeriátrico. Tema 2.- Aspectos éticos en relación co coidado da/o ancián: aplicación da alta tecnoloxía, decisións en torno ao domicilio, dereito ao consentimento informado, dereitos domésticos. Problemas éticos en relación con situacións terminais.
Enfermaría xerontolóxica.	Tema 3.- Patoloxías psiquiátricas na/o ancián. Papel da enfermaría. Tema 4.- Depresións na/o ancián. Tema 5.- Arritmias máis frecuentes na/o ancián. Tema 6.- Hipertensión arterial. Tema 7.- Insuficiencia cardíaca. Tema 8.- Patoloxía tiroidea na/o ancián. Tema 9.- Enfermidade cerebrovascular. Tema 10.- Tremores e enfermidade de Parkinson. Tema 11.- Demencias. Tema 12.- Enfermidade pulmonar obstructiva crónica no ancián. Tema 13.- Infeccións de ouriños. Tema 14.- Insuficiencia renal crónica. Tema 15.- Estreñimiento e impactación fecal. Tema 16.- Osteoporose.

O contexto socio-sanitario da poboación ancián.	Tema 17.- Ancián e fármacos. Factores responsables da modificación da resposta farmacolóxica na/o ancián. Reaccións adversas. Interaccións medicamentosas. Tema 18.- Necesidade de crenzas, autorrealización e aprendizaxe. Necesidade de osixenación, alimentación, eliminación. Necesidade de expresión da sexualidade.
Niveis asistenciais.	Tema 19.- Manexo xeral e extrahospitalario da/o doente xeriátrica/o. Tema 20.- Os niveis asistenciais xeriátricos. Tema 21.- A Atención Primaria na atención a/o ancián. Tema 22.- Aspectos clínicos do seguemento da/o doente xeriátrica/o.
Teorías do envellecemento.	Tema 23.- Envellecemento normal. Tema 24.- Proceso de envellecemento. Cambios biolóxicos e físicos. Tema 25.-Teorías.
Modificacións morfofuncionais e psicosociais do envellecemento.	Tema 26.- Avaliación física da/o ancián. Tema 27.- Cambios psíquicos e sociais. A xubilación. Tema 28.- Avaliación da función cognoscitiva da/o ancián. Tema 29.- Saúde bucal. Valoración de perdas visuais e auditivas.
A/o ancián enferma/o. Valoración integral.	Tema 30.- A/o paciente xeriátrica/o. Concepto. Tema 31.- Características da/o doente xeriátrica/o. Deficiencia, incapacidade e minusvalía.
Ancián fráxil.	Tema 32.- Conceptos de: ancián san, ancián doente, ancián de alto risco na comunidade ou "ancián fráxil". Características da/o ancián fráxil (alteración intelectual, inmobilidade, inestabilidade, incontinencia, iatroxenia); normas básicas para a prescrición de medicamentos.
Grandes síndromes xeriátricas.	Tema 33.- Síndrome de inmobilismo. Tema 34.- Caídas. Tema 35.- Incontinencia urinaria. Tema 36.- Síndrome confusional aguda: "unha síndrome xeriátrica" en alza. Tema 37.- Úlceras por presión.
Coidados paliativos.	Tema 38.- Atención de enfermaría a/o ancián con patoloxía oncolóxica. Tema 39.- Coidados paliativos. Tema 40.- Sedación na agonía na/o ancián terminal.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	12	20	32
Titoría en grupo	10	0	10
Lección maxistral	26	40	66
Probas de resposta curta	2	19	21
Probas de tipo test	2	19	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre cada tema específico: presentación e manexo do material correspondente, práctica de técnicas e procedementos relacionados en cada caso, etc que permiten profundar e/ou complementar os contidos da materia.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo alumnado.

Atención personalizada	
Metodoloxías	**Descrición**
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Seminario	1º avaliación, continua: Farase ao longo do cuadrimestre no que se imparte a materia, mediante a observación das habilidades e destrezas mostradas polo alumnado, durante a realización das actividades prácticas nos seminarios, así como a súa participación nos temas expostos na aula. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Esta avaliación suporá o 10% da puntuación total. 2ª avaliación, proba tipo test: En relación aos contidos impartidos nos seminarios, farase unha proba tipo test de 30 preguntas, con 4 opcións de resposta, sendo só unha delas certa, utilizando a fórmula (A-E), acertos (A) - erros (E). A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Esta avaliación suporá o 30% da puntuación total. Esta proba farase na aula e data marcada no calendario académico. Será preciso ter superado estas dúas probas de avaliación, para poder superar esta parte de seminarios, o cal será necesario para poder superar a materia. A asistencia aos seminarios é obrigatoria, no mínimo no 90% do total das horas asignadas; no caso contrario a/o alumna/o, pasará a ser avaliada/o según os criterios establecidos para a "modalidade non presencial.	40	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B5 B6 B7 B9 B11 B14 B15 B18	C8 C41 C42 C43 C52	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Probas de resposta curta	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. O alumnado deberá responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia. Nota de corte: 6 É preciso aprobar estar parte, para poder facer media coa proba tipo test (parte teórica da materia).	35		B1 B2 B3 B5 B6 B7 B9 B11 B14 B15 B18	C41 C42 C43 C52	
Probas de tipo test	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos, ...). O alumnado deberá seleccionar unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Nota de corte: 6 É preciso aprobar esta parte para poder facer media coa proba de resposta curta.	25		B1 B2 B3 B5 B6 B7 B9 B11 B14 B15 B18	C41 C42 C43 C52	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modalidade non presencial (seminarios). A esta modalidade, poderase acoller o alumnado que con causa debidamente xustificada, non lle sexa posible asistir ao 90% do total de horas asignadas para os seminarios, para o cal deberán ao inicio do cuadrimestre no que se imparte a materia, comunicar a profesora responsable da mesma, mediante solicitude por escrito, do paso a "modalidade non presencial", indicando cal é a causa que debidamente xustificada, impide a súa asistencia aos mesmos. No caso daquelas/es alumnas/os que por diferentes motivos, e sempre xustificados, aínda asistindo a algún seminario, non cheguen a acadar a asistencia establecida do 90%, pasarán igualmente a esta "modalidade non presencial".
***A avaliación da modalidade non presencial*. A/o alumna/o, deberá realizar 1º, unha proba práctica na aula, en relación aos contidos impartidos nos seminarios da materia. Dita proba realizarase na aula e data marcada no calendario académico, para a 1ª edición. A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Esta avaliación suporá o 10% da puntuación total correspondente aos seminarios. En 2º lugar, a/o alumna/o, deberá facer unha proba tipo test, en relación aos contidos impartidos nos seminarios. Dita proba constará de 30 preguntas, con 4 opcións de resposta, sendo só unha delas certa, onde se utilizará a fórmula (A-E), acertos (A) - erros (E). A puntuación para ser apto neste apartado será de 5 ou máis puntos sobre 10. Esta avaliación suporá o 30% da puntuación total correspondente aos seminarios. Dita proba farase na aula e data marcada no calendario académico para a 1ª edición. É preciso ter superadas estas dúas probas de**

avaliación, para poder superar esta parte de seminarios da materia.
2ª edición (xullo).
A/o alumna/o deberá: no caso de non ter superada a avaliación continua (modo presencial) ou o proba práctica (modo non presencial), facer un exame práctico, en relación aos contidos impartidos nos seminarios da materia, dita proba farase na aula e data marcada no calendario académico, para a 2ª edición.No caso de non ter superada a proba tipo test, a/o alumna/o, deberá novamente facer un exame tipo test (con os mesmos criterios establecidos para a 1ª edición) na aula e data marcada no calendario académico, para a 2ª edición.
É preciso ter superadas as dúas probas de avaliación, para poder superar esta parte de seminarios da materia.
De igual xeito, é preciso ter superada tanto a parte de seminarios como a parte teórica da materia, para poder superar a mesma.

Outros comentarios.

Utilizarase a plataforma Faitic, da Universidade de Vigo, para manter comunicación académica-docente, co alumnado (temario, anuncios, cualificacións, etc) para o cal será necesario, que ao inicio do cuadrimestre no que se imparte a materia, o alumnado revise individualmente, se está dado de alta na plataforma, para así poder utilizar este servizo.

Será preciso entregar a ficha da/o alumna/o para a materia, entre a 1ª-2ª semana do inicio do cuadrimestre.

As datas oficiais de exame marcadas para esta materia, nas edicións correspondentes, poderanse consultar nesta propia guía (indícanse a seguir), na páxina web da Escola, así como no taboleiro de información para o alumnado do centro.

Datas de exames desta materia

1ª edición ordinaria:

14.05.2018

.- As 10 h, proba tipo test, na aula Magna

.- As 12 h, proba práctica, na aula taller

22.05.2018

.- As 17 h, probas tipo test e resposta curta (teoría), na aula Magna

2ª edición ordinaria (xullo): 10.07.2018

.- As 10 h, a proba tipo test, na aula Magna

.- As 12 h, proba práctica, na aula taller

.- As 17 h, probas tipo test e resposta curta (teoría), na aula Magna

Fin de carreira: 16.10.2017

.- As 10 h, a proba tipo test (seminarios), na aula Magna

.- As 12 h, proba práctica (seminarios), na aula taller

.- As 18 h, probas tipo test e resposta curta (teoría), na aula Magna

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Misericordia García Hernández, María Pilar Torres Egea, Esperanza Ballesteros Rodríguez, **Enfermería Geriátrica**, 2ª edición, Elsevier, 2006

Misericordia García Hernández, Rosa Martínez Sellarés, **Enfermería y envejecimiento**, 1ª edicion, Elsevier Masson, 2012

Bibliografía Complementaria

Francisco Guillén Llera, Isidoro Ruipérez Cantera, **Manual de Geriatría**, 3ª edición, Masson, 2009

Gammack J.K., Morley, J.E., **Clínicas Médicas de Norteamérica, Volumen 90, nº 5**, Elsevier, 2007

Francisco Guillén Llera, Jesús Pérez del Molino Martín, **Síndromes y Cuidados en el Paciente Geriátrico**, 2ª edición, Biblioteca Nacional, 2007

Medicine, **Enfermedades Geriátricas. Unidad temática 62, 10ª serie 2010; 10 (62): 4249 - 4321**, 10ª serie, Elsevier Doyma, 2011

Ackley J. Betty; Ladwig B. Gail, **Manual de Diagnósticos de Enfermería. Guía para la planificación de los cuidados**, 7ª edición, Elsevier Mosby, 2007

Manuel Quintanilla Martínez, **Enfermería Geriátrica. Cuidados integrales en el anciano. Tomos I y II**, 2ª edición, Instituto Monsa de Ediciones, 2006

Recomendacións
Materias que continúan o temario
Prácticas clínicas IV/O51G140V01405
Prácticas clínicas V/O51G140V01406
Saúde, dependencia e vulnerabilidade social/O51G140V01412
Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Enfermaría en saúde mental/O51G140V01305
Prácticas clínicas III/O51G140V01306
Materias que se recomenda ter cursado previamente
Anatomía humana: Anatomía humana/O51G140V01101
Enfermaría comunitaria I/O51G140V01104
Fisioloxía: Fisioloxía/O51G140V01105
Fundamentos de enfermaría/O51G140V01107
Psicoloxía: Psicoloxía/O51G140V01102
Enfermaría clínica I/O51G140V01204
Enfermaría clínica II/O51G140V01205
Enfermaría comunitaria II/O51G140V01206
Ética e lexislación/O51G140V01202
Farmacoloxía e dietética/O51G140V01203
Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201
Prácticas clínicas I/O51G140V01208
Enfermaría clínica III/O51G140V01301
Enfermaría en saúde mental/O51G140V01305
Enfermaría materno-infantil/O51G140V01302
Prácticas clínicas II/O51G140V01303

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermaría en saúde mental				
Materia	Enfermaría en saúde mental			
Código	O51G140V01305			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Ourense)			
Coordinador/a	Álvarez García, Maria José Juliana			
Profesorado	Álvarez García, Maria José Juliana			
Correo-e	maria.jose.juliana.alvarez.garcia@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	Saúde Mental e modo de vida. Atención de Enfermaría de saúde mental a persoa, familia e comunidade. Aspectos Psiquiátricos dos coidados de Enfermaría.			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos los medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuizos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respeto as suas opinións, creenzas e valores, ademáis de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocuidado, apoiando o mantemento de conductas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacióne éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
B13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estructuran de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demáis persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.

C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar ao estudantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta forma de violencia.
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de salúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
C51	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espíritu emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber a clasificación e clínica dos trastornos mentais e os coidados de enfermería asociados a eles.	A1	B1	C10	D1
	A2	B2	C12	D2
	A3	B3	C14	D3
	A4	B4	C22	D4
	A5	B5	C23	D5
		B6	C24	D6
		B7	C25	D7
		B8	C26	D8
		B9	C31	D9
		B10	C32	D10
		B11	C51	D11
		B12		
		B13		
		B14		
		B15		
		B16		
		B17		

Contidos

Tema	
Introdución a saúde mental	Enfermidade mental. Repaso histórico. Como ten evolucionado o concepto de saúde mental. A saúde mental dentro do sistema de saúde.
Comunicación e relación terapéutica	O profesional de enfermería no campo da saúde mental. Conceptos básicos. A relación enfermeíra/paciente base da relación terapéutica.
Psicopatoloxía	Descrición e identificación dos principais cadros psicopatolóxicos e avaliación das manifestaciós de ditas patoloxías.

Coidados de enfermaría nos distintos trastornos mentais	Clasificación e clínica dos trastornos mentais: Os problemas de saúde mental ao longo das distintas etapas da vida. Como se clasifican as distintas doenzas mentais. Xeneralidades. Valoración de enfermaría na saúde mental. Os patróns funcionáis de saúde aplicados a saúde mental. Diagnósticos de enfermaría asociados. Intervenciós de enfermaría e resultados esperados. Trastornos de ansiedade. Esquizofrenia y demáis trastornos psicóticos. Trastornos afectivos. Trastornos relacionados co consumo de sustancias. Trastorno mental derivado de enfermidade orgánica. Trastornos da conducta alimentaria. Trastornos sexuais e da identidade sexual. Trastornos do control de impulsos. Trastornos do sono.
Terapias interactivas	Rehabilitación e readaptación social do paciente con alteracións na saúde mental. Diferentes intervencións terapéuticas para enfermaría. Saúde mental e rehabilitación.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	12	0	12
Lección maxistral	22	20	42
Titoría en grupo	2	0	2
Probas de tipo test	4	38	42
Traballos e proxectos	12	40	52

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado, dos contidos da materia obxecto de estudo.
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas do alumnado

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Resolución de dúbidas do alumnado

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Seminario	A asistencia aos seminarios é obrigatoria, cando menos no 90% do total das horas asignadas, no caso contrario a/o alumna/o, pasará a ser avaliado según os criterios establecidos para a "modalidade non presencial□. A avaliación desta parte de seminarios será mediante a realización dun exame tipo test, de resposta única no que a pregunta errada restará 0,25; que versará sobre os contidos traballados nos seminarios. Para superar o exame, a/o alumna/o, deberá acadar o 60% da puntuación deste apartado. Será preciso superar esta parte de seminarios, para poder superar a materia.	10	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B14	C10 C23 C24 C25 C26 C31 C32	D5 D6 D9 D10 D11

Probas de tipo test	Nesta apartado avaliarase os contidos teóricos, expostos nas clases maxistrais, en relación aos contidos propios da materia. Para superar o exame, será preciso acadar o 60% da puntuación total deste apartado. O exame costará de 60 preguntas dunha soa resposta verdadeira, onde a pregunta errada restará 0,25. Será preciso superar esta parte da materia, para poder superar toda a materia.	60	A1 A2 A3 A4 A5	B4 B6 B7 B9 B10 B13	C22 C51	D1 D2 D3 D4 D7 D8
Traballos e proxectos	Neste apartado avaliarase: 1.- A participación nas clases teóricas e teórico-prácticas. 2.- A elaboración e exposición dun traballo en equipo, dos temas propostos na clase. Non se terá en conta a participación nas clases, cando a/o alumna/o teña máis de dúas faltas de asistencia sen xustificar aol longo do cuadrimestre no que se imparte a materia. Só se considerarán xustificadas as faltas por causa médica. As/os alumnas/os que se atopen no suposto anterior e só éstes, deberán realizar unha proba tipo test, de resposta única e na que a pregunta errada restará 0,25; que versará sobre os contidos traballados na aula. Para superar o exame a/o alumna/o, deberá acadar o 60% da puntuación deste apartado. Será preciso superar esta apartado da materia, para poder superar toda a materia.	30		B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17	C12 C14	

Outros comentarios sobre a Avaliación

OUTROS COMENTARIOS:

Para superar a materia, será preciso aprobar cada unha das partes da mesma, de forma independente. De non ser así, só se gardará a cualificación das partes superadas, até a 2ª convocatoria, do presente curso académico.

AVALIACIÓN NON PRESENCIAL DOS SEMINARIOS:

As/os alumnas/os que teñan unha asistencia aos seminarios inferior ó 90%, deberán realizar unha proba tipo test, de resposta única na que a pregunta errada restará 0,25, da puntuación total acadada; dita proba versará sobre os contidos impartidos nos seminarios. Nesta proba será preciso acadar un 60% da puntuación total deste apartado. Será preciso ter aprobada esta parte de seminarios, para poder superar a materia.

CONVOCATORIA DE FIN DE CARREIRA:

O alumnado que se presente a esta convocatoria, deberá realizar as probas tipo test, correspondentes as tres partes nas que está organizada a materia: parte teórica, parte de seminarios, así como o apartado de traballos e proxectos. Os criterios de avaliación para esta convocatoria, son os mesmos dos indicados individualmente en cada apartado.

2ª EDICIÓN ORDINARIA (XULLO).

O alumnado que se presente a esta edición, deberá realizar as probas tipo test das 3 partes nas que está organizada a materia (parte teórica, seminarios, así como o apartado de traballo e proxectos).

O alumnado que teña suspensa/s algunha das partes anteriormente citadas, na súa 1ª edición, deberá presentarse nesta edición, e aprobar cada unha delas, para poder superar a materia.

Datas de exames desta materia

1ª edición ordinaria: 30.05.2018

.- As 17 h as probas tipo test, na aula Magna

2ª edición ordinaria (xullo): 05.07.2018

.- As 18 h as probas tipo test, na aula Magna

Fin de carreira: 19.10.2017

.- As 18 h as probas tipo test, na aula Magna

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Toro J., **El cuerpo como delito**, Ariel, 1996

Alfaro , R., **Aplicacion del Proceso de Enfermeria**, 4ª edicion, Springer, 1998

Fornés J, Carballal MªC ., **Enfermeria de Salud Mental y Psiquiatria. Guia Práctica de Valoracion y Estrategias de Intervención**, Médica Panamericana, 2001

Molina E., **Manejo de Enfermería en pacientes con cuadro de agitacion**, Glosa, 2002

Bobes J, Bousoño M, Gonzalez MªP, Lopez JL, Saiz PA, **Enfermeria Psiquiatrica**, Síntesis, 2002

Morrison, M., **Fundamentos de Enfermería en Salud Mental**, Elsevier, 2004

Fornés J., **Enfermeria de Salud Mental y Psiquiatría. Planes de cuidados**, Panamericana, 2005

Vallejo J., **Introduccion a la psicopatologia y psiquiatria**, Masson, 2006

Fornés, J; Gomez, J., **Psicopatología, diagnosis y terapéutica psiquiatríca.**, Enfo Ediciones, 2007

Johnson M et al., **Diagnósticos Enfermeros. Resultados e Intervenciones. Interrelaciones NANDA, NIC y NOC**, Elsevier, 2007

Alfaro, R., **Pensamiento critico y juicio clinico en enfermeria**, 4ªedicion, Elsevier, 2009

Lunney, M., **Razonamiento critico para alcanzar resultados de salud positivos**, Elsevier, 2010

Fornés, J., **Enfermería de Salud Mental y Psiquiatríca . Valoración y cuidados**, Panamericana, 2011

Johnson M et al., **Vinculos de NOC y NIC a NANDA -I y diagnósticos médicos.Soporte para el razonamiento crítico y la calidad de los cuidados**, Elsevier, 2012

Dias sin huella (dir. Billy Wilder ; 1945),

 Las tres caras de Eva (dir. Nunnally Johnson; 1945),

La naranja mecánica (dir. Estanly Kubrik; 1971),

 Alguien voló sobre el nido de Cuco (dir. Milos Forman ;1975),

 El silencio de los corderos (dir. Jonathan Demme ; 1991,

 Mr. Jones (dir.Mike Figgis; 1993),

 Diario de un rebelde (dir.Scott Kalvott ; 1995),

Doce monos (dir. Terry Gilliam ; 1995),

Mejor imposible (dir. James L. Brook ; 1997),

 Inocencia interrumpida (dir. James Mangold ; 1999),

Una mente maravillosa (dir. Ron Howard,

www.index-f.com/presencia/revista.php,

 http://www.psiquiatría.com,

 http://www.chez.com/siso/sociedad.htm,

 http://www.anesm.net/,

 http://tradu.scig.uniovi.es/,

 http://www.edu.xunta.es/portal/index.jsp ;,

 www.bibliopsiquis.com,

 http://www.enfermeria21.com/ ;,

 www.update-software.com/Clibplus/ClibPlus.asp,

revista de Enfermería de salud mental http://www.E-ROL.es. Revista de enfermería Rol,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405
Prácticas clínicas V/O51G140V01406
Saúde, dependencia e vulnerabilidade social/O51G140V01412

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermaría/O51G140V01107
Psicoloxía: Psicoloxía/O51G140V01102
Ética e lexislación/O51G140V01202
Farmacoloxía e dietética/O51G140V01203

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas III				
Materia	Prácticas clínicas III			
Código	O51G140V01306			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	18	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Ourense)			
Coordinador/a	Fernández Varela, María Milagros Fariñas Valiña, Natalia			
Profesorado	Fariñas Valiña, Natalia Fernández Varela, María Milagros			
Correo-e	nfarval@gmail.com mfervar3@sergas.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é preparar ao alumnado nos coidados básicos de Enfermaría na área materna-infantil, así como o manexo dos distintos programas que levan a cabo en Atención Primaria			

Competencias	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada as necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenrolo dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais y deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos as persoas, familias o grupos, orientados aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cuales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Diseñar sistemas de cuidados dirixidos as persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos los medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuizos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respeto as suas opinións, creenzas e valores, además de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respetar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermedade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocuidado, apoiando o mantemento de conductas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañerios. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacióne éticas da saúde nun contexto mundial na transformación
B13	Aplicar os principios de financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estructuran de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demáis persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria

B17	Realizar coidados de enfermería baseándose na atención integral da saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribuian a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou terminal
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade, as persoas atendidas.
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
C19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes de unha comunidade
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de salúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
C35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
C36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
C37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
C44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersonais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espíritu emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade hacia temas medioambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de participar nos coidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersoal que garanta a dignidade e confidencialidade.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B3 B6 B7 B8 B9 B11 B12 B15 B16 B17 B18	C8 C11 C15 C17 C18 C26 C29 C31 C33 C42 C49	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Ser capaz de proporcionar coidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude empática co paciente e familia aos que garantirá o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B10 B12 B13 B14 B15 B16 B17	C4 C8 C10 C11 C12 C13 C15 C17 C18 C19 C22 C23 C24 C25 C29 C31 C33 C35 C36 C37 C44 C49 C50	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Contidos

Tema

Rotatorio de prácticas preprofesionales que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermaría á práctica clínica, en centros de atención primaria, centros asistenciais, sociosanitarios, e hospitais.	Módulo: MATERNO INFANTIL - Baño e hixiene do RN - Vestir/ desvestir ao RN - Preparación e administración correcta de biberóns - Coñecemento da cartilla de saúde infantil - Técnicas de inmovilización segundo procedemento a realizar - Obtención de mostra sanguínea acceso periférico - Obtención de mostra sanguínea capilar - Preparación de medicación - Cálculo dose, diluciones- - Administración correcta de medicación a través de distintas vías: oral, rectal, parenteral, oftálmica, ótica, respiratoria, tendo en conta a idade - Manexo correcto de microgoteros - Colocación de SNG, fixación - Alimentación por SNG en Pediatría - Hixiene e colocación de bolsas colectoras de ouriños en lactantes - Determinación de sustancias reductoras en ouriños e feces - Cumplimentación en gráficas dos distintos parámetros antropométricos - peso, talla, perímetro cranial - - Cartilla de embarazo - Coidados no puerperio inmediato e posterior - Coidados ao recentemente nado - Test de APGAR - Metabolopatías - Lactación materna, educación sanitaria Módulo: ATENCIÓN PRIMARIA PROGRAMAS: coñecemento e procedementos e /ou técnica de aplicación. Educación sanitaria - Lavado ótico - HTA - Enfermidades metabólicas - Enfermidades respiratorias crónicas, manexo de inhaladores - Trastornos da conduta alimentaria - Educación diabetológica, medición de glucemia capilar - Atención ao ancián - Saúde da muller - Anticoagulantes orais - Manexo de Bombas de infusión - Lavado ocular - Administracion de colirios PROCESO ENFERMERO: ser capaz de aplicar o PE (método sistemático e organizado de administrar coidados de enfermaría individualizados) nun caso que seleccionará o alumno/a en a Unidade de prácticas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	3	0	3
Actividades introdutorias	1	0	1
Prácticas clínicas	420	0	420
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	7	8
Informes/memorias de prácticas externas ou prácticum	0	18	18

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	Seguimento da aprendizaxe práctica do alumno na súa actividade hospitalaria / centro saúde. Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto co alumnado, así como a presentar a materia.
Prácticas clínicas	Realizaranse nas Unidades asistenciais materno-infantís, e quirófanos da mesma área, así como en Centros de Atención Primaria, o calendario de rotacións publicarase no taboleiro da Escola

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Asesoramento, resolución de problemas, aclarar conceptos, charlas en grupo e individuais.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Prácticas clínicas	Informe de avaliación emitido pola supervisora da Unidade, co asesoramento das enfermeiras que participaron na docencia. Asistencia obrigatoria 100% das horas. Nota de corte 5. É imprescindible superar cada parte para obter a porcentaxe da nota.	35	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B18	C4 C8 C10 C11 C12 C15 C17 C18 C19 C22 C29 C31 C33 C35 C36 C37 C42 C44 C49 C50	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	-Probas teórico-prácticas (oral /escrita) para a avaliación que inclúen procedementos/protocolos, problemas ou técnicas de enfermaría a realizar/resolver. O alumnado deberá dar resposta á actividade exposta, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia. Nota de corte: 5 sobre 10 É imprescindible superar cada parte para obter a porcentaxe da nota. Avaliación: 23 e 24 /05/2018	35		B1 B3 B6 B17	C17 C18 C29 C31	D2 D4
Informes/memorias de prácticas externas ou prácticum	Elaboración dun traballo por parte do alumnado que constará de 2 partes : 1. Informe sobre as tarefas e procedementos desenvolvidos, observacións realizadas, ... Valoración:5% 2. Elaboración dun caso práctico desenvolvendo o proceso de enfermaría nun paciente da Unidade/Centro saúde de prácticas na que realice a súa estancia clínica, estará baseado na taxonomía NANDA, NIC, NOC. Valoración 25% Consultar a guía do traballo na plataforma Faitic. A presentación será individual. Prazo de entrega: - Informe/ memoria ata o último día de Prácticas. - Caso clínico: 17/03/2018 Cualificación total: 30% da materia, onde o 5% corresponderá á Memoria e o 25% ao caso práctico. A non presentación do traballo nas datas establecidas supón a non superación da materia. Nota de corte 5 en cada apartado do traballo. Imprescindible superar cada parte para aprobar a materia	30	A1 A2 A3 A4	B2 B3 B4 B5 B6 B14 B16 B18	C17 C19 C23 C24 C25 C26 C29 C44 C50	D1 D2 D3 D4 D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Imprescindible aprobar cada parte, para superar a materia.

A asistencia a prácticas clínicas é obrigatoria, as ausencias deberán xustificarse e serán recuperadas segundo establece a normativa de Prácticas Clínicas do Centro. As faltas de asistencia NON recuperadas supón a non valoración da rotación, e por tanto, a non superación da materia..

Segunda Edición: As condicións de avaliación serán as mesmas, o alumnado terá que superar a/s parte/s que teña pendentes.ç
Avaliación: **20/06/2018**
Entrega Memoria/Caso clínico: ***ata o 15 de xuño de 2018***
O ALUMNADO QUE NON REALIZARA O ROTATORIO COMPLETO DAS PRACTICAS CLÍNICAS, NON PODERÁ REALIZAR O EXAME DE SIMULACIÓN

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Nanda International, **Diagnósticos Enfermeros: Definiciones Y Clasificación 2015-2017 (NANDA)**, 10ª, Elsevier España, 2015

Meridean Maas; Marion Johnson; S. Moorhead, **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC)**, 5ª, Elsevier, 2013

Joanne Dochterman; H. Butcher; Howard K. Butcher; G, **Clasificación de intervenciones de enfermería (NIC)**, 6ª, Elsevier España, 2013

Nanda International, **NNNConsult**,

Index de enfermería,

Enfermería Clínica,

Bibliografía Complementaria

Aguilar Cordero, M.J, **Tratado de Enfermería Infantil. Cuidados pediátricos**, 2ª, Elsevier, 2012

ALFARO R, **Aplicación del proceso enfermero. Guía paso a paso**, 8ª, Elsevier, 2014

Enfermería global,

Metas de Enfermería,

Nursing,

http://www.gneaupp.org,

http://www.isciii.es/investen,

Portal Sanitario Fisterra (Atención Primaria en la Red) http://www.fisterra.com/index.asp,

http://www.guiadeenfermeria.com/pediatria/ninoenfermo/index.html,

http://www.aeped.es (Asociacion Española de Pediatría),

http://www.guiadeenfermeria.com/pediatria/ninoenfermo/index.html,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/O51G140V01405
Prácticas clínicas V/O51G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica III/O51G140V01301

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Enfermaría comunitaria I/O51G140V01104
Fundamentos de enfermaría/O51G140V01107
Enfermaría clínica I/O51G140V01204
Enfermaría clínica II/O51G140V01205
Enfermaría comunitaria II/O51G140V01206
Introdución á enfermaría clínica/O51G140V01201
Prácticas clínicas I/O51G140V01208
Enfermaría materno-infantil/O51G140V01302

Outros comentarios

Rógase unha permanente atención ás disposicións sobre a materia que, no seu momento, figuren nos taboleiros de anuncios da Escola
Consultar a plataforma FAITIC a través da cal se fornecerá información para o seguimento e desenvolvemento da materia
O documento de asistencia a prácticas é importante que aparezan as firmas do alumnado, así como os días de faltas para a súa posterior recuperación.
En caso de non poder acudir a practicas/clínicas por motivos xustificados e documentados, o alumnado avisará por correo electrónico ao profesorado da materia con COPIA á supervisora da unidade/centro de saúde onde rota